

ÚOOU BULLETIN 2 – 2002 informuje

%RBTPCFileName: (HP2100_6
B658C098CD4C056E947AC90A4734F83636A20DBFE2BA7874D673C6139985A15FC95E0BC57
/bd(bind def)bind def /ld(load def)bd /xs(exch store)bd /languagelevel
CD1E5392C9CA3520D7600A163F44213E9D908C5EE633E44B59C938F50D8FB2
%%BeginProlog
usardict/dscinfo 5 dict dup begin
7907CE12FA54D0B5B954561060pop 2 copy gt {exch} at<</Deferred><</DeferredMedia
dict def md begin /Z{0 def}bd /T true def /F false def /level2 473444213938F50
1B1383535A46D007641FF53BFF98F464946A08F52DC7E1A3FD194537EDA684AE2
|3122001|312z|207|336|222) \336\222\3122 (Default) 850 955 0 ()
83E07E9A568E3A10D75C029A2C63FB53887094D10A1226F0ADARBB01A021
ned\236le 9.\312z\207\336)comindictstack deistsk sub dup 0 gt
4E9F17E25217 /md 205 dict def md begin%%%%

Souhlasy klientů vyžadované bankami, registr clientských informací a novela zákona o bankách

Na konci loňského roku banky zahájily kampaň na získání souhlasu svých klientů se zpracováním jejich osobních údajů, které jdou nad rámec zákona o bankách. Způsob, jakým bylo vyslovení souhlasu požadováno, vzbudil velkou nelibost veřejnosti a podezření, zda je zvolený postup v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů. Předmětem kontroly ÚOOU v České spořitelně a dalších bankovních domech mj. bylo, zda a při jakém zpracování mohou banky souhlas požadovat. Bylo rovněž vysloveno podezření na kartelovou dohodu mezi bankami, jejímž důsledkem by bylo, že klient, který odmítl dát souhlas jedné z bank, by neuspěl ani u dalších. Úřad doporučil klientům zatím souhlas nedávat. Při nejasné formulaci v předložených dokumentech by klienti mohli nevědomky podepisovat souhlas i pro jiné účely zpracování osobních údajů.

Připravovaný registr clientských informací, který má sloužit bankám při hodnocení důvěryhodnosti jejich klientů při žádostech o úvěr, vzbudil pochybnosti ÚOOU vzhledem k nevyjasněnému postavení společnosti Czech Credit Bureau a jí zprostředkovaném přenosu osobních údajů do Itálie, kde má být připravovaný registr zpracováván v Boloni sídlící firmou Crif. Nesouhlas Úřadu budí záměr propojit v budoucnu bankovní registr s databázemi dalších správců (telekomunikací, leasingových společností a dalších nebankovních subjektů).

K novele zákona o bankách se ÚOOU vyjádřil v souvislosti s poslancekými pozměňovacími návrhy, jimiž se do návrhu novely zákona de facto na konci ledna 2002 vrátily textace v ještě problematičtější podobě, než ty, které byly po připomínkách Úřadu vyňaty v loňském roce z vládního návrhu novely zákona. Novela zákona schválená 13. března Senátem Parlamentu ČR obsahuje některá z hlediska základních principů ochrany osobních údajů nepřijatelná ustanovení – jako kupříkladu: „Banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny pro účely bankovních obchodů zjišťovat a zpracovávat údaje o osobách, včetně citlivých údajů o fyzických osobách, potřebné k tomu, aby bylo možno bankovní obchod uskutečnit bez nepřiměřených právních a věcných rizik pro banku“. Toto znění dává bankovnímu úředníkovi pravomoc označit za „potřebné“ v podstatě cokoli z kategorie citlivých údajů, tedy např. i údaje o rasovém původu, politických postojích, náboženském vyznání, zdravotním stavu nebo sexuální životě klienta banky a na základě znalosti citlivých osobních údajů rozhodovat o poskytnutí či neposkytnutí bankovní služby občanovi. Klienti bank se tak přijetím novely zákona ocitli v bezprecedentně nerovném právním postavení.

Tiskové prohlášení Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 13. 3. 2002

Dnes odpoledne Senát Parlamentu ČR schválil návrh novely zákona o bankách ve znění pozměňovacích návrhů předložených Poslaneckou sněmovnou. Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOU) zaujal k návrhu zákona kritické stanovisko, v němž vyjádřil, že dosavadní úroveň ochrany osobních údajů fyzických osob je oslabena zejména v tom směru, že součástí návrhu zákona je bankám uložena povinnost zpracovávat citlivé osobní údaje. Tato povinnost je omezena pouze ve vztahu k právnímu

a věcnému riziku pro banku. Vůči fyzickým osobám však neobsahuje žádné záruky, že nebudou ze strany bank zpracovávány citlivé osobní údaje v rozsahu ohrožujícím jejich soukromí. ÚOOÚ i nadále zastává názor, že přijetím tohoto ustanovení může být porušena zásada zaručená článkem 10 Listiny základních práv a svobod, z níž mimo jiné vyplývá právo každého na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

Úřad pro ochranu osobních údajů nicméně respektuje dosavadní průběh legislativního procesu v obou komorách Parlamentu ČR.

K tématu bankovní sféry se vrátíme ještě v rozhovoru s inspektorem Úřadu pro ochranu osobních údajů Ing. Janem Zapletalem.

Nový zákon o odpadech

Dnem 1. 1. 2002 vstoupil v platnost zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých zákonů, který přinesl podstatnou změnu do způsobu vybírání poplatku za komunální odpad. Důsledkem této legislativní změny je i potřeba obcí zpracovávat osobní údaje fyzických osob-poplatníků za komunální odpad. V souvislosti s tím se vyskytly pochybnosti představitelů obcí o způsobu, jakým mohou být osobní údaje pro tento účel shromážděny. Jako i v jiných případech, kdy je hledán problém v zákoně o ochraně osobních údajů, i v tomto případě je taková argumentace lichá. K řešení problému lze dojít aplikací příslušných zvláštních zákonů, kterými se toto zpracování řídí, tedy citovaným zákonem č. 185/2001 Sb., a dále zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (§ 33 a § 34) a zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů.

Předání osobních údajů žáků školy

V lednu vzbudil pozornost veřejnosti případ, k němuž došlo v základní škole v Kounicích na Nymbursku. Podle informací, které přinesl denní tisk, předal ředitel školy osobní údaje žáků bez vědomí jejich rodičů pojišťovně Broker Consulting. Od této pojišťovny měla škola výměnou získat padesátitisícový sponzorský dar. Úřad pro ochranu osobních údajů se tímto případem zabýval a dospěl k závěru, že v tomto případě byla předána pouze jména a příjmení žáků z oprávněně zveřejněných sportovních výsledků a k porušení zákona nedošlo.

Semináře v rámci projektu Phare

Ve dnech 14. - 15. ledna 2002 proběhl na Úřadě pro ochranu osobních údajů seminář o ochraně osobních údajů v přímém marketingu. Konal se v rámci projektu Phare pod vedením expertů ze španělského Úřadu pro ochranu dat (Agencia de Protección de Datos). První den byl určen pro zaměstnance Úřadu, program druhého dne byl koncipován především pro zástupce firem a institucí, které se přímým marketingem zabývají (zastoupeno jich bylo celkem patnáct).

Základním cílem semináře bylo seznámit posluchače s problematikou ochrany dat v tomto specifickém oboru. Na řadě příkladů z praxe se jim dostalo vysvětlení, jak se ve Španělsku – členském státu Evropské Unie – aplikují zásady ochrany osobních údajů při provozování direktmarketingu.

Byla pojednána široká paleta témat, kromě jiného pravidla pro shromažďování dat, povinnosti direktmarketingových provozovatelů vůči subjektům údajů, princip přiměřenosti, přesnosti a aktuálnosti dat, zacházení s citlivými údaji, atd. Španělští experti poukázali na celou řadu práv, kterými subjekt údajů disponuje, a která jsou garantována příslušnou legislativou. Vedle práva přístupu k informacím je to i právo námítky nebo právo na likvidaci údajů, které o něm byly shromážděny správcem údajů.

Značný prostor věnovali přednášející seznamům tzv. robinsonů, preferenčním seznamům a spammingu. Na evropské úrovni existuje Federace evropského přímého marketingu (FEDMA), organizace sdružující národní direktmarketingové asociace a mnoho firem a institucí z oblasti přímého marketingu. FEDMA je autorem standardů, pravidel a doporučení, které byly zpracovány ve formě návrhu metodického kodexu pro používání osobních údajů při přímém marketingu (podrobnější informace na www.fedma.org).

Dvoudenní seminář ukázal, že podmínky k provozování přímého marketingu v ČR jsou z hlediska ochrany osobních údajů srovnatelné se španělskou skutečností. Z výkladu bylo patrné, že španělský přístup k ochraně dat v přímém marketingu vychází z obdobných principů, jakými se řídí také ÚOOÚ.

Ve dnech 19. a 20. února 2002 se konal další z řady seminářů, který v rámci twinningového projektu financovaného z prostředků Phare pořádal španělský partner Úřadu pro ochranu osobních údajů – Agencia de Protección de Datos. Tentokrát byl **seminář** zaměřen na problematiku **ochrany údajů v bankovním a finančním sektoru**. Jako expert na tuto problematiku přijela přednášet paní Immaculada Gómez Barduzal.

Semináře se kromě odborníků z Úřadu pro ochranu osobních údajů zúčastnilo i několik zástupců bankovního sektoru a souvisejících služeb. V rámci diskuse byl dán mj. také prostor zástupci společnosti CCB – Czech Credit Bureau, a. s., aby přítomné seznámil s chystaným bankovním registrem klientských informací a se záměrem připravit i projekt registru nebankovních subjektů. Na seminář byli pozváni zástupci bankovního sektoru z ČR a rovněž zástupci společnosti CCB, kterým byl v průběhu semináře dán prostor k tomu, aby přítomné seznámili s úmyslem CCB zahájit projekt nebankovního registru. Semináře se dále zúčastnili i někteří pracovníci Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Jedním z ústředních témat semináře byla právě problematika vedení bankovních registrů, a to jak registrů klientských úvěrů, tak registrů dlužníků. Byla i jedním z ústředních témat, které pro seminář připravili jeho španělská organizátoři. Paní Barduzal podrobně vysvětlila způsob, jakým jsou vedeny bankovní registry ve Španělsku, popřípadě v jiných členských státech Evropské unie a zároveň zodpověděla řadu dotazů na dané téma. V této souvislosti se hovořilo o povinnostech správce při vedení registru, zajištění správnosti údajů a dohlížení na aktualizaci dat, způsobu, jakým musí správce zajistit informovanost klienta o tom, že jeho údaje byly zahrnuty do registru a dále jaké údaje jsou o něm vedeny v registru, o povinnosti správce zajistit právo přístupu k údajům za účelem jejich opravy či likvidace apod.

Velký prostor byl také věnován tzv. registrům negativního a pozitivního typu o platební morálce klienta. Diskutovalo se o tom, zda pozitivní registry, tedy registry, kde jsou zaznamenány informace o skutečnosti, že klient řádně plní své finanční závazky, mají také své opodstatnění. Ve Španělsku, na rozdíl od většiny členských států Evropské unie, pozitivní registry soukromých osob neexistují.

V neposlední řadě byly na semináři diskutovány otázky týkající se okolností, za jakých mohou být údaje předávány třetím osobám a otázky mezinárodního předávání údajů za účelem vlastního obchodu na komerční bázi.

Nyní připravuje španělský Úřad pro ochranu dat ve spolupráci s ÚOOÚ další semináře, zaměřené na problematiku ochrany dat ve vybraných sektorech (zdravotnictví, internet, aj.).

Zpracování osobních údajů ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001

Jaký je vývoj sporu s Českým statistickým úřadem ve věci zpracování osobních údajů ze sčítání lidu, jsme se zeptali inspektora Úřadu pro ochranu osobních údajů Ing. Bc. Miloše Dokoupila, který se touto kauzou od jejího počátku zabýval.

Pokračování kauzy ČSÚ ve věci zpracování osobních údajů ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 (SLDB) se v současné době vyvíjí ve čtyřech rovinách, ve čtyřech různých úrovních problematiky:

I. OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ ZE SLDB

Základním problémem bylo zajištění ochrany osobních údajů, pořízených ČSÚ v rámci SLDB. Tuto ochranu je povinen ze zákona zabezpečit správce osobních údajů, tedy ČSÚ.

ÚOOÚ provedl celkem tři kontroly, při nichž bylo prověřeno, zda ČSÚ postupuje při zpracování osobních údajů ze SLDB v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů:

1. Bylo prověřeno, zda ČSÚ blokuje ty osobní údaje, u nichž byla uložena jejich likvidace a ve věci dosud nebylo pravomocně rozhodnuto (viz § 40 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů).
2. Bylo prověřeno, zda ČSÚ včas anonymizuje osobní údaje ze SLDB (viz § 5 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů).
3. Bylo prověřeno, zda ČSÚ dostatečným způsobem zabezpečuje osobní údaje ze SLDB proti zneužití (viz § 13 zákona o ochraně osobních údajů).

Nutno konstatovat, že uvedené kontroly proběhly ve vstřícné atmosféře ze strany ČSÚ a drobné nesrovnalosti byly vyřešeny přímo na místě. Výsledným zjištěním, vyplývajícím z kontrolních protokolů, je pak skutečnost, že ČSÚ při zpracování osobních údajů ze SLDB zákon o ochraně osobních údajů neporušuje.

Toto konstatování je velmi pozitivním signálem vůči veřejnosti, která byla okolnostmi kolem SLDB značně zneklidněna.

II. POKRAČOVÁNÍ SOUDNÍCH SPORŮ

Jak bylo uvedeno v minulém čísle bulletinu (1-2002), ČSÚ podal žalobu k Ústavnímu soudu. ČSÚ prezentoval žalobu jako kompetenční spor mezi ČSÚ a ÚOOÚ ve věci „stanovení rozsahu údajů shromažďovaných a dále zpracovávaných při SLDB a ve věci zničení těchto údajů“. Žaloba byla následně doplněna o podání, v němž se navrhovatel (ČSÚ) domáhá zahájení řízení tvrzením, že „jde o kompetenční spor mezi státními orgány ve věci příslušnosti k přijetí rozhodnutí o tom, které údaje mají být zjišťovány a dále zpracovávány v rámci SLDB“.

Ústavní soud ve věci rozhodl usnesením s tím, že návrh odmítl. V rozhodnutí je obsáhle odůvodněno, že se o kompetenční konflikt mezi ČSÚ a ÚOOÚ nejedná.

Ústavní soud konstatoval, že podle zákona o ochraně osobních údajů jsou ÚOOÚ svěřeny kompetence ústředního správního orgánu pro oblast kontroly osobních údajů, že za tímto účelem provádí ÚOOÚ dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a že při zjištění porušení povinností stanovených tímto zákonem uloží příslušná opatření. Dále Ústavní soud konstatuje, že „v dané věci tato situace nastala a proto ÚOOÚ uložil likvidaci dotčených údajů“. Dle Ústavního soudu je naproti tomu kompetence ČSÚ stanovena zákonem o sčítání, z něhož vyplývá, že stěžejním úkolem ČSÚ je organizačně-technické zabezpečení sčítání a zpracování získaných údajů. V odůvodnění je rovněž zdůrazněno, že i „podle zákona o sčítání se použije na ochranu údajů o fyzických osobách shromažďovaných při SLDB zákon o ochraně osobních údajů“.

Závěrem je konstatováno, že po komparaci kompetencí ČSÚ a ÚOOÚ „je zřejmé, že při vydání rozhodnutí, jímž byla uložena likvidace údajů, ke kompetenčnímu konfliktu nedošlo ani dojít nemůže“. V odůvodnění je rovněž krátce zmíněna otázka, zda rozhodnutí ÚOOÚ (rozhodnutí o likvidaci osobních údajů) byla vydána v rámci příslušných právních předpisů, zda ob stojí z hlediska zákonnosti (tedy zda bylo rozhodnuto po řádném procesu, zda bylo rozhodnuto orgánem věcně a místně příslušným, zda byla uložena opatření v rámci zákona, zda bylo rozhodnuto formálně správně atd.). Touto otázkou se však Ústavní soud nezabýval s odkazem, že orgánem k tomu oprávněným je správní soud.

III. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ O ULOŽENÍ POKUTY

ČSÚ v rámci SLDB shromažďoval a zpracovával osobní údaje nad rámec zákona o SLDB. Jednalo se o údaje o počtu dětí „z toho v nynějším nebo pozdějším manželství“ a „uvedte kolik osob zaměst-

náváte". Tímto konáním postupoval ČSÚ i v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů. ÚOOÚ proto z úřední povinnosti (viz § 46 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů) zahájil s ČSÚ v únoru 2002 správní řízení o uložení pokuty. Řízení dosud není ukončeno. Pokuta může být uložena do výše 10 mil. Kč.

IV. LIKVIDACE OSOBNÍCH ÚDAJŮ

ČSÚ již vyčerpal všechny řádné opravné prostředky ke změně opatření, kterým byla uložena likvidace nezákonně shromážděných osobních údajů ze SLDB. Nadto ČSÚ neuspěl ani s mimořádným opravným prostředkem - ústavní stížností.

Dnem 19. 11. 2001 (právní mocí rozhodnutí správního soudu) je tedy ČSÚ povinen předmětné osobní údaje zlikvidovat. ČSÚ, jak vyplývá z vyjádření jeho předsedkyně, však tuto povinnost doposud nesplnil. Nedojde-li k likvidaci předmětných osobních údajů, což je pro ČSÚ zákonnou povinností, bude ÚOOÚ uvedenou povinnost vymáhat, a to zejména prostřednictvím finančních sankcí vůči ČSÚ.

Zpracování osobních údajů klientů bank

K této v současné době mediálně velmi diskutované problematice jsme položili několik základních otázek inspektorovi Úřadu pro ochranu osobních údajů Ing. Janu Zapletalovi.

Jaká jsou podle Vašeho názoru největší rizika při zpracování osobních údajů klientů banky?

Všeobecně se dá říci, že pokud banky budou nadále ctít bankovní tajemství tak, jak to mají uloženo v § 38 zákona 21/1992 o bankách, i s přihlédnutím k výměně některých informací podle § 38a téhož zákona, neměly by pro klienty nastat jiné problémy, než byly dosud, a to s občasným únikem informací a dat z banky. Tyto paragrafy jsou totiž zaměřeny i na ochranu bank proti podvodníkům, kteří mají chuť si u různých bank povypůjčovat peníze a pak je nevracet, nebo dluhy vytloukat dalšími dluhy a žonglovat s rostoucím počtem vajec. Rizika lze rozdělit do dvou hlavních oblastí.

1) Rizika vnitřní, což znamená tok údajů uvnitř banky. Zde záleží velice na propracování bezpečnostních rizik, důkladném zabezpečení dat, propracování systému oprávnění přístupu a samozřejmě neustálé kontroly pracovníků banky při dodržování systému ochrany dat. Velkou úlohu zde hraje i důkladné stavění „čínských zdí“ mezi odděleními, která mají jiné úkoly (např. investování peněz, atd.).

2) Rizika vnější, což znamená zabezpečení přenosu údajů klientů mezi pobočkami banky a centrálou a samozřejmě proti neoprávněnému nabourávání do systému banky, jak je oblíbenou záležitostí hackerů. Je ale třeba říci, že největší nebezpečí vždy hrozí od interních zaměstnanců, zejména správců systému, kteří mají přístup prakticky ke všem údajům banky a představují největší riziko, což mnohé banky ještě nedokáží eliminovat.

Jaké zásady by měly být dodrženy při provozování připravovaného registru clientských informací?

Tento registr by měl být nástrojem bank pro potírání podvodníků, ale i méně mohovitých klientů, kteří by pro banku mohli představovat riziko klasifikovaných úvěrů. Chvályhodná myšlenka, pokud by měla sloužit pouze k tomuto účelu. Bohužel naše banky, které však nyní vlastní zahraniční majitelé, to hodlají využít nejen ke své ochraně, ale ke zvýšení svého zisku prodáváním osobních a finančních údajů tomu, kdo jim je ochoten za to zaplatit. Je třeba se ještě zmínit o tom, že již současné znění bankovního zákona umožňuje vznik tohoto registru s využitím § 38a. Ovšem jen pro mezibankovní informaci, a ne ke kšeftování s osobními údaji klientů.

Čeho se týkají legislativní změny v této oblasti schválené v nedávné době Parlamentem ČR?

Novela bankovního zákona, v nedávné době schválená Senátem, je zcela jasnou ukázkou toho, kam jsou nasměrovány aktivity bank. Dostává nás, občany, zcela do područí bank a s trochou nadsázky lze

řící, že tajné služby můžeme zrušit. Tajné služby mohou shromažďovat jakékoliv údaje jen o podezřelých osobách pro ochranu státu, ale pro banky je podezřelý každý, už když má kartu s povoleným debetem, natož pak úvěr. Novela dává bankám povinnost shromažďovat o klientech citlivé údaje a bez jejich poskytnutí nemá klient nárok na služby, které banky ze zákona provozují. O tom, že se tyto citlivé údaje budou zpracovávat v cizině, není ani třeba se zmiňovat. Pro novelu je to samozřejmost. Že takto koncipovaná novela je v rozporu se směrnicemi EU a Úmluvou rady Evropy č. 108, se není třeba také zmiňovat. Je, a proto Úřad pro ochranu osobních údajů zakročí. Ukládá mu to zákon.

Výroční zpráva Úřadu pro ochranu osobních údajů za rok 2001

Podle § 36 zákona č. 101/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zveřejnil Úřad svoji Výroční zprávu za rok 2001. Na 70 stranách se v jednotlivých kapitolách zabývá legislativním a právním zabezpečením ochrany osobních údajů v České republice, informuje o průběhu a zajištění registrace povolených zpracování osobních údajů, kontrolní činnosti Úřadu, naplňování jeho kompetencí v oblasti elektronického podpisu, styčích se zahraničím a zapojení do mezinárodní spolupráce i styčích s českou veřejností. Obsahuje také informace o personálním zabezpečení a hospodaření Úřadu. Přílohou Výroční zprávy je CD s Přehledem povolených zpracování osobních údajů zaregistrovaných v období od 1. prosince 2000 do 31. prosince 2001. Zpráva je distribuována mj. předplatitelům Věstníku Úřadu, s jeho 15. částkou. Výroční zprávu najdete také na internetových stránkách Úřadu na adrese www.uo-ou.cz.

Věstník Úřadu pro ochranu osobních údajů

V únoru a březnu vyšly další dvě částky Věstníku. V částce 14 najdete kompletní seznam zaregistrovaných subjektů od zahájení registrace v prosinci roku 2000 do konce roku 2001, tak jak byly zveřejněny v částkách 1 - 14. V částce 15 stojí jistě za prostudování Doporučení Rady Evropy členským státům o ochraně osobních údajů používaných při platebních a jiných souvisejících operacích. Dále zde najdete pro Českou republiku důležité Rozhodnutí o účasti zástupců orgánů dozoru na ochranu osobních údajů z kandidátských zemí EU na zasedání Pracovní skupiny pro ochranu osobních údajů při Evropské komisi. Publikován je zde také Seznam nástrojů elektronického podpisu, u nichž byla vyslovena shoda ve smyslu § 8 odst. 3 vyhlášky č. 366/2001 Sb. ke dni 11. 2. 2002.

Tisková konference 6. března

V úvodu tiskové konference dostali novináři informaci o usnesení Ústavního soudu z 16. ledna 2002, jímž byla odmítnuta stížnost Českého statistického úřadu ve věci zpracování osobních údajů ze sčítání lidu a jeho návrh byl shledán nepřijatelným. Vysvětlení podal JUDr. Martin Vlček CSc., který ve sporu s ČSÚ Úřad pro ochranu osobních údajů zastupoval.

Předseda Úřadu RNDr. Karel Neuwirt ve svém vystoupení sdělil připomínky k připravované novele zákona o bankách a upozornil přitom, že v tomto návrhu je založen rozpor s Listinou základních práv a svobod a z hlediska ochrany osobních údajů by se tak zákon vymykal kompatibilitě s právním řádem Evropské unie. Toto téma nalezlo ve sdělovacích prostředcích bezprostředně velký ohlas a objevilo se mimo jiné i v hlavních zpravodajských relacích České televize a TV Prima. RNDr. Neuwirt informoval rovněž o výhradách Úřadu k připravovanému registru klientských informací bank. Zmínil se také o závažných rizicích, která budou provázet zavedení registru pacientů na internet a vytvoření registru DNA Kriminalistickým ústavem. Úřad bude spolupracovat na vytvoření vnitřních pravidel tohoto registru, který bude pod jeho permanentním dozorem. Předseda Úřadu hovořil rovněž o úloze Úřadu ve vztahu k elektronickému podpisu a zdůraznil, že Úřad nemá vliv na počet podaných žádostí o akreditace poskytovatelů certifikačních služeb. V kontextu zahraničních aktivit Úřadu informoval jeho předseda o založení skupiny ochránců osobních údajů ze zemí Visegrádské skupiny a Pobaltí, kte-

ří se 11. - 14. dubna setkávají k jednáním v Praze. Referoval také o prvním zasedání Pracovní skupiny pro ochranu osobních údajů při Evropské komisi (WP 29), na jejíž jednání byl spolu se zástupci vybraných států kandidujících na členství v Evropské unii přizván se statutem pozorovatele také představitel českého Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Z E ZAH RANI Č Í

Kamerová ostraha a ochrana osobních údajů

Svévolná kamerová ostraha návsi jedné obce v Porýní-Falcku, instalovaná tamním starostou, byla předmětem šetření zemského komisaře ochrany dat.

Obyvatelé domů v okolí radnice a přilehlého prostranství podávali nejrůznější stížnosti ohledně rušení nočního klidu a poškozování majetku skupinou mladistvých. Starosta obce uchopil věc do vlastních rukou a nechal nainstalovat videokameru, která hlídala inkriminovaný prostor. Předchozí snaha o zjednání pořádku jak ze strany místní policie tak pořádkového úřadu nepřinesla úspěch. Díky kameře, viditelně umístěné na balkóně radnice, dokázal starosta identifikovat totožnost nočních vandalů. Takto usvědčení mladíci pak dostali možnost vyhnout se hrozícímu trestnímu oznámení tím, že se omluvili poškozeným obyvatelům a odvedli veřejně prospěšnou práci.

I přes úspěšnost zásahu vyslovil zemský komisař ochrany dat vůči takovému postupu pochybnosti. Kamerová ostraha prováděná veřejnými orgány vyžaduje v každém jednotlivém případě právní legitimitu. V uvedeném případě takový právní základ chyběl. Podle příslušných ustanovení Policejního a pořádkového zákona (Polizei- und Ordnungsgesetz) přísluší v obdobných případech kompetence obecní správě vyššího stupně (Verbandsgemeinde), která dává místním obecním samosprávám a tedy i starostům prostor k vlastnímu jednání jen v případě jejich pověření příslušným pořádkovým úřadem. V daném případě však takové pověření uděleno nebylo. Z toho plyne, že nepřipustnosti svého jednání se starosta mohl vyhnout, kdyby se předem dohodl s obecní správou vyššího stupně (Verbandsgemeinde).

S využitím informací získaných na internetové adrese: www.datenschutz.rlp.de

Právo před očima múzy Kleió

Jedno z prvních důležitých rozhodnutí Boleslava I. v roli českého knížete učiněné někdy v třicátých letech desátého století se týkalo založení nového hradu. Kníže svůj příkaz vyjevil na jakési pracovní poradě s předními muži lidu. Konala se přímo na místě budoucí stavby.

Jednání se ovšem zadrhlo již na samém počátku. Boleslav I. totiž trval na aplikaci „římské“ technologie. Šlo mu o opuštění do té doby běžného dřevohlinitého valu ve prospěch masivní kamenné zdi budované s užitím malty.

Předáci lidu zavádění této metody prohlašovali za takřka katastrofické, a to hned ze dvou zásadních důvodů:

a/ v Čechách se takto nikdy nestavělo,

b/ nikdo tímto způsobem stavět neumí.

Třeba přiznat, že oba argumenty byly ve své podstatě pravdivé. Nicméně jiné skutečnosti - tedy, že novou technologií pořízená stavba je mnohem kvalitnější, a že na místech kde kdysi vládli Římané se tato metoda již stovky let realizuje bez větších problémů - si nikdo z nich nechtěl jaksí připustit. Raději hledali důvody, jak se zavádění cizí novoty vyhnout.

O více než tisíc let později se v Čechách uskutečňuje nespočet zdánlivě zcela odlišných jednání. Jejich cílem je zajistit, aby Česká republika akceptovala novou dimenzi základních lidských práv – ochranu osobních údajů. Katastrofické scénáře formulované na obranu proti příslušným opatřením se opírají o dva zásadní protiargumenty. Z pohledu historie jsou opravdu originální:

a/ v Čechách se takto s osobními údaji nikdy nezacházelo,
b/ nikdo takto s osobními údaji zacházet neumí.

Kupodivu o faktu, že by česká společnost přijetím této dimenze podstatně pokročila a poněkud se přiblížila západní Evropě, žádný z oponentů nechce příliš slyšet. Víceméně se hledají důvody, jak se potřebným opatřením vyhnout anebo je alespoň podstatně oslabit.

Boleslav I. svůj problém vyřešil zcela jednoduše. Zmíněnou poradu ukončil s tímto závěrem:

„Tak to chci... plať místo rozumu vůle!“

Ještě však sluší doplnit, že citovaným slovům předcházela velmi násilná smrt jednoho z přítomných předáků. Možná i právě proto kronikář Kosmas, který celou událost zachytil, pak už jen lakonicky dodává:

„I ihned podle vůle knížete vystavěli hrad se silnou a vysokou zdí podle římského způsobu, jak jest jej ještě dnes viděti. Hrad slove po svém zakladateli Boleslav.“

Já podotýkám, že časem ona kontroverzní technologie v Čechách naprosto zevšedněla.

V dnešní společnosti samozřejmě pravomocí Boleslava I., historií celkem právem označeného přídomek „Ukrutný“, nikdo nedisponuje. Ostatně respekt k právům druhých se nedosahuje žádným příkazem, ale jen postupným a dlouhým přesvědčováním. Tak tomu nepochybně bude i v případě ochrany osobních údajů.

Stále však zůstává otázka nakolik jsme se za oněch tisíc let dokázali změnit my. Zda tedy stále nevyňakládáme více zbytečné energie k potření čehokoli nového, namísto co bychom ji raději vynaložili k prosazení něčeho pozitivního.

jm

Vydává Úřad pro ochranu osobních údajů

Odpovědný redaktor: Mgr. Ladislav Hejlík

Adresa redakce: ÚOOÚ, Havelkova 22, Praha 3, 130 00

telefon: 02 / 21008 248, fax: 02 / 22717 682

e-mail: info@uouu.cz

internetová adresa: www.uouu.cz

Periodikum je zapsáno v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 10548.

© Úřad pro ochranu osobních údajů

Dáno do tisku 21. 3. 2002